

бждатъ сринати, че Даудъ паша ще получи десѣтъкъ отъ всички полски плодове и храни, че вмѣсто плащане на харачъ и на данъци мжжетъ отъ 20 до 35 годишна възраст ще съпровождатъ турцитъ на война, и че въ църковнитъ работи Цѣпина ще се ползува съ пълна автономия. Съ това било поставено при Мурада началото на особена войска — *войнаци*, съставена отъ българи-християни, които служили за охрана на обозитъ и били освободени отъ всѣкакви данъци¹⁴.

Интересно известие намираме въ една ромънска хроника¹⁵, съставена възъ основа на славянски лѣтописи. Когато султанъ Мурадъ потеглилъ съ силната си войска на походъ срещу българитъ, Асенъ, синътъ на Александра, който му се противопоставилъ, падналъ въ битката заедно съ много българи; на чело на войската застаналъ тогава неговиятъ братъ Михаилъ, но и той загиналъ. Турцитъ следъ това се върнали съ голѣмъ брой пленници у дома си въ Галиполи. Годината (6834—1326)¹⁶ и споменуването за Михаила, умрѣлъ много по-рано отъ 1355 г., сж невѣрни¹⁷. Затова пѣкъ и до днесъ още въ околноститъ на София се е запазило предание, споредъ което Асенъ се защищавалъ заедно съ боляритъ си още 12 години срещу турцитъ въ тамошния Архангелски манастиръ, догдето му измѣнили жителитъ на близкото село Бистрица¹⁸. Въ българскитъ църкви още презъ време на старото царство били споменувани „Семиръ, Иончо, Добромиръ, Иваниша и всички, които геройски се бориха заедно съ тѣхъ противъ безбожнитъ турци и пролѣха кръвта си за правата вѣра Христова“¹⁹. Где и кога сж паднали тия герои — не е разяснено.

Турцитъ толкова бърже напредвали, че вече въ 1363 г. се появили въ Атика²⁰ и докарали Цариградъ въ такова тежко положение, че императоръ Иоанъ V, за да се снабди съ пари, билъ принуденъ да позволи продажбата на заложенитъ въ Венеция скъпоценности на короната. Цариградскиятъ патриархъ Калистъ отишелъ въ Сересъ при вдовицата на Душана, която тогава се наричала монахиня Елисавета, за да склучи съ нея съюзенъ договоръ, но тамъ се разболѣлъ и умрѣлъ²¹. Къмъ всички тѣзи нещастия се прибавила още и избухналата по неизвестни причини война между българи и гърци²². Иоанъ V превзелъ Анхиало, но не успѣлъ да вземе и Месемврия. Макаръ градътъ да билъ обсаденъ и отъ къмъ морето и отъ къмъ сушата и макаръ да страдалъ отъ липса на вода за пиене, все пакъ той се защищавалъ толкова храбро, че когато дошла на помощъ събраната въ Тракия войска отъ българи и турци, Палеологъ изпадналъ въ много трудно положение. Най-после Александъръ го принудилъ да се оттегли (1364), като заплати разносцитъ за войната и още една доста голѣма сума. И тѣй християнскитъ източни императори, увлѣчени предъ очитъ на самитъ турци въ взаимни кървави крамоли, сами допринесли държавитъ имъ по-скоро да станатъ плячка на варваритъ²⁴.

Царъ Александъръ умрѣлъ вѣроятно презъ пролѣтътъ на 1365 г.²⁴, катоо ставилъ една разединена и разложена държава, чийто трима владѣтели били и последнитъ християнски владѣтели въ страната. Въ Търново царувалъ *Иванъ Шишманъ III*, подъ чиято власть била цѣла срѣдна България съ Дръстъръ (Силистра), Никополъ, София и Диамполъ; на западъ — съ столица въ Бдинъ и по долината на Тимокъ — управлявалъ „*Иоаннъ Срацимиръ*“ благовѣрний царъ Болгаромъ²⁵; *Добротичъ* билъ полусамо-стоенъ владѣтель на земитъ край Черноморския брѣгъ подъ върховната власть на Шишмана. За тия *три Българи* разправя Иоханъ Шилтбергеръ отъ Мюнхенъ, който въ 1396 г. попадналъ като пленникъ у турцитъ при Никополъ и по-късно описалъ своитъ приключения²⁶.